

ROMAIN WEINGARTEN

LÉTO

HRA O ŠESTI DNECH A ŠESTI NOCÍCH

PŘEKLAD: JIŘÍ KONŮPEK
PŘEHLÉDL: JAROSLAV KRÁL
REŽIE: JOSEF JANÍK
SCÉNA A KOST.: MARTA ROSZKOPFOVÁ
HUDBA: JIŘÍ BULIS j. h.
DRAMATURG: ROMAN CÍSAŘ

LORETKA, DÍVKA . . . . . VERONIKA RAŠŤÁKOVÁ
ŠIMON, JEJÍ BRATR, CHABÉHO DUCHA RENÉ ŠMOTEK j. h.
AMRHEL, PRVNÍ KOCOUR . . . . . VLADIMÍR ČAPKA
VIKOMT Z ČESNEKŮ, DRUHÝ KOCOUR MILOSLAV ČÍŽEK

INSPICIENT: VĚRA KRYŠKOVÁ

NÁPOVĚDA: JIŘINA ČÍŽKOVÁ

REDAKCE PROGRAMU: ROMAN CÍSAŘ

VÝTVARNÍK PROGRAMU: MARTA ROSZKOPFOVÁ

PREMIÉRA DNE 9. 11. 1991

NEPORUŠENÝ SVĚT DĚTSKÝCH VIDIN ROMAINA WEINGARTENA

LÉTO SE HRÁLO NEJPRVE V DARMSTADTU R. 1965, NA PODZIM 1966 SOUČASNĚ VE ŠVÉDSKU A V THÉÂTRE DE POCHE MONTPARNASSE (AUTOR VYSTUPOVAL V ROLI VIKOMTA). STALO SE JEDNOU Z NEJÚSPĚŠNĚJŠÍCH HER TEHDEJŠÍ PAŘÍŽSKÉ SEZÓNY. TENTO ÚSPĚCH (HRA OBDRŽELA CENU SOCIÉTÉ DES AUTEURS A CENU KRITIKY V ROCE 1967) NEBYL PLODEM NÁHODY, ALE VÝSLEDKEM POMALÉHO KLÍČENÍ. B. POIROT-DELPECH Z LE MONDE UZNÁVÁ ZÁSLUHY ROMAINA WEINGARTENA A UPOZORŇUJE NA DŮLEŽITOST JEHO DÍLA:

„V SOUVISLOSTI SE ŠKOLOU TZV. A B S U R D N Í H O D I V A D L A , KTERÁ POZNAMENALA POSLEDNÍCH DVACET LET, ZAUJÍMÁ ROMAIN WEINGARTEN ZVLÁŠTNÍ MÍSTO: JE TO MÍSTO BÁSNÍKŮ, JEJICHŽ VESMÍR JE CHRÁNĚN PŘED VEŠKERÝM TŘÍDĚNÍM, A TAKÉ MÍSTO PRŮKOPNÍKŮ... V ROCE 1948, PO SURREALISTECH, ARTAUDovi A VITRACovi, AVŠAK PŘED IONESCEM, BECKETTEM A VŠEMI OSTATNÍMI, MĚL O MNOHO LET MLADŠÍ STUDENT WEINGARTEN MYŠLENKU VYHNAT ZE SCÉNY REALITU A ZAVÉST SEM NEPORUŠENÝ SVĚT SVÝCH DĚTSKÝCH VIDIN.“

POMĚRNĚ RYCHLE SE LÉTO DOSTÁVÁ K NÁM: ČS. PREMIÉRA NÁLEŽÍ PRAŽSKÉMU DJW (19. 10. 1969, REŽIE VLADIMÍR ADÁMEK A VÁCLAV TOMŠOVSKÝ), DRUHÉ UVEDENÍ SE KONALO V DFXŠ LIBEREC (PREMIÉRA 14. 2. 1970, REŽIE JAROSLAV KRÁL, KTERÝ TAKÉ REVIDUJE PŘEKLAD Z POZŮSTALOSTI JIŘÍHO KONŮPKA).

WEINGARTENOVA PRVOTINA AKARA (1948, CONCOURS DES JEUNES COMPAGNIES, REŽIE YVES LE GALL) ZPŮSOBILA SKANDÁL. HRA LES NOURRICES (1960, KOJNÉ – THÉÂTRE DE LUTÈCE, REŽIE AUTOR) DOSÁHLA POUZE 13 REPRÍZ. V ROCE 1970 SE DOSTÁVÁ NA REPERTOÁR SLAVNÉ COMÉDIE FRANÇAISE WEINGARTENOVA KOMEDIE COMME LA PIERRE V REŽII JEANA FRANÇOISE ADAMA. VELMI VLAŽNÉHO PŘIJETÍ SE DOČKALA LA MANDORE (1973. MANDORA – THÉÂTRE DANIEL SORANO, REŽIE DANIEL BENOIN).

ANI ALICE DANS LES JARDINS DU LUXEMBOURG (ALENKA V LUCEMBURSKÉ ZAHRADĚ) SE NESETKALA S JEDNOZNAČNÝM OHLESEM; HRA BYLA POPRVÉ UVEDENA V THÉÂTRE DES MATHURINS 22. ZÁŘÍ 1970 V REŽII AUTORA. KRITIKA SE ROZDĚLILA NA DVA TÁBORY, Z NICHŽ JEDEN ALENKU CHLADNĚ ZAVRHL, ZATÍMCO DRUHÝ NEŠETŘIL NADŠENÍM... (U NÁS UVEDLO ALENKU V R. 1984 OLOMOUCKÉ STUDIO FORUM).

V ROCE 1979 REŽIRUJE WEINGARTEN V THÉÂTRE DE POCHE MONTPARNASSE SVŮJ NEIGE (SNÍH); E. IONESCO SE NEZDRÁHAL HOVOŘIT O SNĚHU JAKO O JEDNÉ Z NEJPOZORUHODNĚJŠÍCH HER POSLEDNÍCH LET. O ROK POZDĚJI REALIZUJE WEINGARTEN V THÉÂTRE SAINT GEORGES (VE VLASTNÍ ADAPTACI A REŽII) HRU LE LOUP GAROU (VLKODLAK) „POKREVNÍHO BRATRA“ ROGERA VITRACA. V ROCE 1986 VYCHÁZÍ KNIŽNĚ LA MORT D'AUGUSTE (SMRT CIRKUSOVÉHO ŠAŠKA), HRA PRO TŘI KLAUNY.

WEINGARTENOVO (DÁ SE ŘÍCI CELOŽIVOTNÍ) DIVADELNÍ VYZNÁNÍ MŮŽEME VELMI DOBŘE VYČÍST I Z ŘÁDEK DOPISU, KTERÝ AUTOR ZASLAL STUDIU FORUM (U PŘÍLEŽITOSTI ZKOUŠENÍ ALENKY). UVEĎME ZÁVĚREM NĚKTERÉ Z TYPICKY „WEINGARTENOVSKÝCH“ MYŠLENEK:

„VE CHVÍLI, KDY MIZÍ SKUTEČNOST, JE MOŽNÉ PŘEDSTAVOVAT SI TISÍCE VĚCÍ A O SLOVO SE HLÁSÍ PRAVDA EMOCÍ, KTERÉ TRANSFORMUJÍ ZDÁNÍ A PŘETVÁŘKY, ALE JSOU POŘÁD STEJNÉ. NEBOŽ ČASTO KLADENÁ OTÁZKA „CO SE TÍM CHCE ŘÍCT“ NABÝVÁ SAMA O SOBĚ NA REZOLUTNOSTI TEHDY, JESTLIŽE SI HEREC POLOŽÍ NEJDŘÍV OTÁZKU „JAKÁ JE EMOCE?“, A OD TĚ CHVÍLE JE JASNÉ I DIVÁKovi, ŽE OTÁZKA „INTELEKTUÁLNÍHO“ VÝZNAMU PŘICHÁZÍ AŽ **PAK**.“

„TYTO VÍCEMÉNĚ OBECNÉ ÚVAHY PŘEDPOKLÁDAJÍ TYP HRY ZALOŽENÉ NA NEPŘETŘŽITÝCH „RUPTURÁCH“ (A PROTO PÍŠU), NEBOŽ SE MI ZDÁ, ŽE SE NAŠE EMOCE NEODVÍJEJÍ LINEÁRNĚ A LOGICKY, ALE ŽE TAKŘKA BEZ PŘECHODU PŘELÉTÁME OD NÁLADY K NÁLADĚ; JDE O TO BÝT DALEKO BLÍŽ SKUTEČNOSTI NEŽ V „KLASICKÉ HŘE“ (TUHLE VĚC JE TŘEBA U NÁS VE FRANCII ČASTO PŘIPOMÍNAT).“

„HRA KLAUNŮ JE V TOMTO OHLEDU MODELEM, TO ZNAMENÁ, ŽE NEMUSÍME MÍT OBAVY ZE SMÍCHU, PŘI-PUSTÍME-LI, ŽE TAKŘKA NEEXISTUJE SITUACE, KTERÁ BY NEMOHLA ROZESMÁT ČI ROZPLAKAT, ANEB OBOJÍ ZÁROVEŇ.“

ROMAN CÍSAŘ

ROMAIN WEINGARTEN

- NAROZEN V PAŘÍŽI 5. PROSINCE 1926.
- OTEC POCHÁZÍ Z POLSKA, MATKA Z BRETNÉ.
- DĚTSTVÍ PROŽIL NA VENKOVĚ, NEJPRVE V LORIENTU, PAK V MARSEILLI. CTIŽÁDOST HO ZPRVU VEDLA KE PSÁNÍ . . . NEBO K MALOVÁNÍ.

R. W.: „OBA MOJI RODIČE BYLI MALÍŘI. MĚL JSEM K MALÍŘSTVÍ VLOHY, ALE NEMĚL JSEM K NĚMU DOST VÁŠNIVÝ VZTAH. VZDAL JSEM SE HO A VLOHY SE ZTRATILY.“

- ZAČAL TEDY PSÁT BÁSNĚ A ODEŠEL DO PAŘÍŽE, ABY TAM STUDOVAL FILOSOFII NA SORBONNĚ. NAVŠTĚVOVAL MAISON DES LETTRES. TEHDY SE PŘIPOJIL K AMATÉRSKÉ DIVADELNÍ SKUPINĚ, VE KTERÉ PŮSOBIL TAKÉ ROMAIN DUBILLARD, POZDĚJI ZNÁMÝ SPISOVATEL A MARC EYRAUD A TATIANA MOUKCHINOVÁ, POZDĚJI ZNÁMÝ HEREC A SLAVNÁ HEREČKA.

R. W.: „TOMUTO NÁHODNĚMU SETKÁNÍ VDĚČÍM ZA ZÁJEM, KTERÝ MNE PŘIPOUTAL K PRÁCI SKUPINY A ZPŮSOBIL, ŽE JSEM NAPSAL HRU, JEJÍŽ RUKOPIS SE OSTATNĚ LIŠÍ OD RUKOPISU MÝCH BÁSNÍ – TEN JE VELMI LYRICKÝ. TEHDY JSEM POZNAL, ŽE JEVIŠTNÍ JAZYK MÁ SVOU LOGIKU, SVOU NUTNOST . . . VE SKUTEČNOSTI SE TEHDY ODHALIL JINÝ ASPEKT MÉ OSOBNOSTI. KDYŽ JSEM HRU DOKONČIL, NEVĚDĚL JSEM, JAK JI NAZVAT. JEDEN Z MÝCH PŘÁTEL VZAL SLOVNÍK A PŘIPADL NA HESLO „AKARA“.

- „AKARA“ BYLA PROVEDENA ROKU 1948 V SOUŽEŽI CONCOURS DES JEUNES COMPAGNIES. HRÁLI V NÍ AMATÉŘI WEINGARTEN, DUBILLARD, EYRAUD A MOUKCHINOVÁ.

R. W.: „HRÁL JSEM, PROTOŽE BYLO TŘEBA NĚKOHO DO TĚ ROLE; I V TOMTO PŘÍPADĚ JSEM BYL VTAŽEN DO HRY. ZÁŽITEK ŽIVÉHO STYKU S JEVIŠTĚM MNE NADCHL.“

- „AKARA“, JEJÍMŽ HRDINOU JE KOCOUR A TÉMATEM PERSEKUCE, SE DOČKALA POUZE TŘI REPRÍZ V THÉÂTRE CHARLES-DE-ROCHEFORT; ALE TY ZNAMENALY VÝZNAMNÉ DATUM, NOVINOVÝ TITULEK: „HERNANI 48!“ A EUGÈNE IONESCO POZDĚJI UZNAL ROMAINA WEINGARTENA ZA SVÉHO PŘEDCHŮDCE.

R. W.: „AKARA“ PŘIŠLA BEZPOCHYBY ZÁHY – O DVA, O TŘI ROKY. VYCHÁZELA ZE SURREALISMU; JEJÍ KLIMA, FANTASTICKÉ, ZÁZRAČNÉ, SNOVÉ KLIMA, KTERÉ – JAK SOUDÍM – JE MI VLASTNÍ, NEBYLO JEŠTĚ V SOULADU S DOBOU.“

– AČKOLIV NAPSAL VELKÉ DRAMA „LE FÈVE“ (BOB), ZŮSTALA MU DIVADLA UZAVŘENA S VÝJIMKOU KRÁTKÉ EPIZODY NA PRKNECH KABARETU HUCHETTE (MATEŘSKÁ SCÉNA IONESCA), KDE HRÁL V JEDNOM SVÉM SKEČI – AŽ DO R. 1961. ABY SE UŽIVIL, OTEVŘEL SI RÁMAŘSKOU DÍLNU.

R. W.: „TATO NEMOŽNOST BÝT V ŽIVÉM KONTAKTU S JEVIŠTĚM, BYLA PRO MNE VELMI VÁŽNOU VĚCÍ, PROTOŽE ŘEMESLO SE LZE NAUČIT JEN PRAXÍ. PO KAŽDÉ NOVÉ PREMIÉRE ČLOVĚK UŽ NEPÍŠE TAK JAKO DŘÍV. JE TO TAKOVÁ CHYBA VE MNĚ – MOJE NESMLOUVAVOST. TRVAL JSEM ABSOLUTNĚ NA TOM, ŽE SVÉ HRY MUSÍM REŽÍROVAT SÁM. HRA SE PŘECE NESKLÁDÁ JEN ZE SLOV, ALE I Z POMLK, Z POHYBŮ, KTERÉ JSOU PRÁVĚ TAK OBRAZY A KTERÉ ČLOVĚK PRÁVĚ TAK VYMYSLEL A U NICHŽ MI PROTO PŘIPADALO DŮLEŽITÉ, ABY BYLY PŘELOŽENY VĚRNĚ DO ŘEČI DIVADLA. TO, ČÍM MNE POUTÁ DIVADLO, JSOU FYZICKÉ VZTAHY, KTERÉ JE TŘEBA ZJEDNAT V JEVIŠTNÍM PROSTORU.

REŽÍROVAL JSEM TEDY V ROCE 1961 SVOU HRU „NOURRICES“ (KOJNÉ). NANEŠTĚSTÍ MNE ZRADILA MÁ NEZKUŠENOST. NEJDE JEN O TO VYLOŽIT, CO ČLOVĚK CHCE; JE TŘEBA UMĚT VÉST HERCE. TO BYLA PŘEDČASNÁ AVANTÝRA!“

– UDRŽÍ SI KONTAKT S JEVIŠTĚM TÍM, ŽE HRAJE V ROCE 1962 KNÍŽETE MYŠKINA V DOSTOJEVSKÉHO „IDIOTU“.

– HRA „LÉTO“ (L'ÉTÉ) MĚLA PREMIÉRU NEJPRVE V NĚMECKU, V DARMSTADTU, V ROCE 1965 A VZBUDILA POZORNOST NĚKOLIKA PAŘÍŽSKÝCH REŽISÉRŮ (ALE R. W. SE S NIMI NEMOHL SHODNOUT). TEPRVE NÁHLÁ SHODA – NAPROSTÉ POROZUMĚNÍ – S MLADÝM REŽISÉREM J. F. ADAMEM ROZHODLA O FRANCOUZSKÉ PREMIÉRE V THÉÂTRE DE POCHE V ROCE 1966. ÚSPĚCH, PŘEKONÁVAJÍCÍ VŠECHNA OČEKÁVÁNÍ, DOSVĚDČIL, ŽE R. WEINGARTEN KONEČNĚ NALEZL CESTU KE SVĚMU PUBLIKU.

R. W.: „PRO MNE BYLO JEDNAK VELMI PŘÍJEMNÉ VIDĚT USKUTEČNĚNO TO, OČ MI ŠLO, ALE BYL JSEM PŘEKVAPEN ÚČINKY, KTERÉ JSEM NEPŘEDVÍDAL – NAPŘ. SMÍCH, KTERÝ VYVOLÁVÁ PRVNÍ SCÉNA MILOSTNÝCH TRÁPENÍ V NOCI. KAŽDÁ HRA MÁ ŠVOU SVOBODU.“

– JEDEN KOCOUR V „AKAŘE“, DVA KOCOUŘI V „LÉTU“ ... ?

R. W.: „MOŽNÁ, ŽE JE TO NĚJAKÝ OBSESIVNÍ OBRAZ, KTERÝ KOŘENÍ V MÉM DĚTSTVÍ. VE SKUTEČNOSTI NEMÁM OBVYKLOU NÁKLONNOST KE KOČKÁM. V „LÉTU“, PRÁVĚ TAK JAKO V „AKAŘE“ TO BYL PROSTŘEDEK, JAK SDĚLIT ZVLÁŠTNÍ CHARAKTER POSTAV, JEJICH ODSUP VE VZTAHU K DRUHÝM, A TO V TÉ MÍŘE, V NÍŽ SE KOČKA NIKDY ZCELA NEDOMESTIKUJE. MÍSTO PRONÁSLEDOVANÉHO KOCOURA V „AKAŘE“ BYCH SI BYL MOHL ZVOLIT TŘEBA ŽIDA. ALE VIZE KOCOURA NÁS VTAHUJE PŘIROZENĚ DO SNŮ A PŘELUDŮ.“

PAUL-LOUIS MIGNON